

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

В статті проаналізовано основні результати діяльності залізничного транспорту України, визначено його важливу роль в економіці держави та сформульовано основні напрямки розвитку.

Ключові слова: залізничний транспорт України, реформування галузі, ефективне функціонування

В статье проанализированы основные результаты деятельности железнодорожного транспорта Украины, определена его важная роль в экономике государства и сформулированы основные направления развития.

Ключевые слова: железнодорожный транспорт Украины, реформирование отрасли, эффективное функционирование

Main results of railway transport activities in Ukraine are analyzed in the article. The important role of railway transport in the state economy is defined and the basic directions of its development are formulated.

Keywords: railway transport of Ukraine, reformation of branch, effective functioning

Українська мережа залізниць є однією з найбільш розвинутих серед європейських країн, займає провідне місце за обсягами перевезень та відіграє важливу транзитну роль на Євразійському континенті.

Залізничний транспорт є базовою галуззю національної економіки та основою її транспортної системи, забезпечує понад дві третини загального вантажо- та пасажирообігу.

У 2010 році перевезення пасажирів залізничним транспортом склали 493,9 млн пасажирів, що на 0,8 % більше рівня 2009 року та 432,9 млн тонн вантажів, що на 10,6 % більше рівня минулого року [1].

В порівнянні з попереднім 2009 роком транзит залізничним транспортом зріс на 2,7 %.

За 2010 рік підприємствами залізничного транспорту України отримано чистого доходу від реалізації послуг в сумі 54 млрд грн та сплачено до Державного бюджету та державних цільових фондів 10,9 млрд грн.

На підприємствах Укрзалізниці середньомісячна заробітна плата становить 2851 грн, на підприємствах залізничного транспорту – 2462 грн.

Протягом 2010 року на залізничному транспорті освоєно капітальних інвестицій 8150,3 млн грн. В 2010 році на підприємствах Укрзалізниці введено в дію основних фондів на 5879,4 млн грн.

В тому числі оновлено рухомого складу на 2531,9 млн грн., у тому числі придбано рухомого складу на суму 1035,5 млн грн, а саме: піввагонів – 714 одиниць; пасажирських вагонів – 21 одиниць; електровозів змінного та постійного струму 7 одиниць; колійного рухомого складу – 12 одиниць.

Модернізовано рухомого складу на суму 1496,4 млн грн, колії – на суму 1689,4 млн грн.

У 2010 році виконано робіт на об'єктах будівництва на суму 2458,4 млн грн, у тому числі на будівництві залізнично-автомобільного переходу через р. Дніпро в м. Києві – на суму 1055,4 млн грн, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету 650 млн грн.

Виконано роботи з модернізації залізничного напрямку Полтава – Кременчук – Бурти на суму 163,7 млн грн та модернізації інфраструктури приміського залізничного транспортного вузла у м. Сімферополі – 99,4 млн грн.

На реконструкції вокзального комплексу ст. Донецьк освоєно 302,2 млн грн.

Виконано робіт з електрифікації на дільниці Фастів – Житомир – Новоград-Волинський на суму 21,7 млн грн.

Велося будівництво тренувального табору «Сонячний» для футбольних команд фіналу ЄВРО-2012.

Залізницями придбано механізмів та обладнання на суму 516,7 млн грн.

Проводиться робота з удосконалення процедури проведення оцінки відповідності вимогам до надання послуг з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом – постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 193 затверджено Технічний регламент надання послуг з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом [2].

Постійно вживаються заходи для забезпечення безперешкодного доступу людей з обмеженими можливостями до інфраструктури залізничного транспорту.

За результатами впровадження заходів Програми енергозбереження на залізничному транспорті України за 2006-2010 роки зекономлено

297 тис. тонн палива в умовному обчисленні, із них 380,1 млн кВт·год електроенергії, 94,2 тис. тонн дизельного палива, 9,7 млн м³ природного газу, 22,6 тис. тонн вугілля, 3 тис. тонн мазуту топкового та 16,6 тис. Гкал теплової енергії.

Основні напрямки використання альтернативних джерел енергії на підприємствах залізничного транспорту стосуються стаціонарної теплоенергетики.

Укрзалізниця з питань впровадження енергозберігаючих технологій співпрацює з галузевими вищими навчальними закладами: Українською державною академією залізничного транспорту (м. Харків), Державним економіко-технологічним університетом транспорту (м. Київ), Дніпропетровським національним університетом залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна та ДП «Державний науково-дослідний центр залізничного транспорту України» (м. Київ).

В рамках виконання планів Уряду щодо скорочення споживання природного газу (доручення Кабінету Міністрів України від 27.01.2009 № 3794/0/1-09 та ін.) у 2010 році зменшення обсягів споживання природного газу на підприємствах залізничного транспорту порівняно зі встановленими нормативами складало 22,1 млн м³, або 15,1 %.

З метою подальшого вдосконалення процесу моніторингу споживання природного газу в Укрзалізниці за допомогою АРМу «Природний газ» організовано щоденний контроль за обсягами споживання природного газу та виконання встановлених лімітів.

Аналіз дорожньо-транспортних пригод виявив, що впродовж 2010 року на залізницях України допущено 818 транспортних подій, у т.ч. 568 інцидентів, з них 16 серйозних та 250 порушень.

На жодній із залізниць загальну кількість транспортних подій не збільшено [3].

У 2010 році на залізничних переїздах і коліях Укрзалізниці стався 101 випадок дорожньо-транспортних пригод (ДТП), у яких загинуло 73 особи і 46 травмовано.

Пошкоджено пожежами 3 одиниці вантажних вагонів, 1 одиницю спеціального рухомого складу, 1 одиницю тепловозу, 2 одиниці вагонів дизель-поїздів, 3 вагони електропоїздів, 3 пасажирські вагони. Пожежі траплялись з наступних причин: зварювальні роботи, коротке замикання, підпал, порушення правил перевезення НВ, стороннє джерело.

У 2010 році внесені та оформлені в установленому порядку доповнення до Галузевої угоди

між Міністерством транспорту та зв'язку України і Радою профспілки залізничників і транспортних будівельників України на 2007-2011 роки.

У сфері міжнародної діяльності у червні 2010 року Укрзалізницею та ВАТ «РЖД» підписано Угоду про спільні дії в організації швидкісного пасажирського руху і розвитку напрямку Москва – Кавказ через Україну.

Враховуючи будівництво нових об'єктів транспортної інфраструктури, необхідність реконструкції вже існуючих, а також незадовільний технічний стан, економічну недоцільність утримання на балансах підприємств зношених, непридатних для подальшого використання основних засобів, Міністерством прийнято рішення щодо списання 31 колії, 3 072 одиниць вагонів різного призначення (з них – 108 пасажирських), 32 інвентарних одиниць тягового складу (тепловози, паровози, електровози).

Основними проблемами галузі залізничного транспорту залишаються: значний знос основних виробничих фондів, насамперед рухомого складу; недостатній обсяг інвестицій, необхідних для оновлення основних виробничих фондів та забезпечення інноваційного розвитку галузі; перекресне субсидування збиткових пасажирських перевезень за рахунок вантажних перевезень; відсутність механізму компенсації витрат, пов'язаних з перевезенням пільгових категорій пасажирів; недосконалість організаційної структури та системи управління галузю; низький рівень розвитку приватно-державного партнерства.

У зв'язку з цим актуальним є формування та реалізація державної політики щодо забезпечення розвитку галузі залізничного транспорту, її стабільного та ефективного функціонування [4].

Основними стратегічними напрямками реалізації є: технічне переоснащення об'єктів інфраструктури залізниць, зокрема модернізація залізничних ліній за напрямками міжнародних транспортних коридорів; підвищення пропускної спроможності залізничних ліній; модернізація об'єктів інфраструктури залізничних ліній; подальша електрифікація залізничних ліній з інтенсивним рухом вантажних поїздів; упровадження пристроїв, що підвищують безпеку руху поїздів та автомобільного транспорту на залізничних переїздах; будівництво шляхопроводів замість залізничних переїздів; технічне переоснащення колійного господарства, забезпечення подальшої механізації технологічних процесів; забезпечення залізниць рухомим

складом вітчизняного виробництва з більш високими техніко-технологічними показниками, удосконалення технології організації перевезень шляхом створення автоматизованої системи керування перевезеннями; створення системи логістики та мережі логістичних структур; поетапне впровадження швидкісного руху пасажирських поїздів.

Важливим стратегічним напрямом є реформування галузі залізничного транспорту, що передбачає на першому етапі розмежування господарських функцій і функцій державного управління, утворення державного господарського об'єднання на базі Укрзалізниці, залізниць та інших підприємств, установ і організацій залізничного транспорту загального користування, а на другому – оптимізацію організаційної структури залізничного транспорту; удосконалення системи формування тарифів на послуги залізничного транспорту та впровадження ринкового механізму ціноутворення.

Реалізація стратегічних заходів сприятиме підвищенню ефективності функціонування галузі, дасть змогу задовольнити потребу суспільства у транспортному обслуговуванні та підвищити якість надання послуг з перевезення; удосконалити систему управління галуззю залізничного транспорту; створити умови для функціонування підприємств залізничного транспорту відповідно до вимог європейських і світових стандартів, прискорення темпів інтеграції

залізничного транспорту до європейської та світової транспортної системи і максимального використання транзитного потенціалу держави; підвищити конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість галузі залізничного транспорту і рівень соціального забезпечення її працівників.

Таким чином, проаналізовано основні результати діяльності залізничного транспорту України, визначено його важливу роль в економіці держави та сформульовано основні напрямки розвитку.

БІБЛЮГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 193 «Про затвердження Технічного регламенту надання послуг з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом» [Текст].
3. Аналіз стану безпеки руху на залізницях України за 2010 рік [Текст]. – К., 2011.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2009 року №1555-р «Про схвалення Стратегії розвитку залізничного транспорту на період до 2020 року» [Текст].

Надійшла до редколегії 12.05.2011.

Прийнята до друку 16.05.2011.